

Det talte ord gælder

28. april 2014

UDKAST

**Forsvarsministerens taaleseddel til besvarelse af samrådsspørgsmål Å, AA og AB
fra Folketingets Retsudvalg den 29. april 2014**

Samrådsspørgsmål Å:

"Vil ministrene redegøre for regeringens holdning til, at den amerikanske efterretningstjeneste NSA i et dokument omtalt i Dagbladet Information 30. januar 2014 tilkendegiver, at "signals intelligence" vil spille en vigtig rolle i forhold til at holde USA's forhandlere velinformeret under COP 15-topmødet i 2009, og til at meget tyder på, at NSA op til topmødet gennem elektronisk overvågning har opsnappet fortrolige dokumenter, som den danske regering ikke ønskede at udlevere, samt give en vurdering af de mulige konsekvenser for udfaldet af COP 15 i lyset af Informations seneste afsløringer?"

Samrådsspørgsmål AA:

"Vil ministrene på baggrund af den amerikanske ambassadør Rufus Giffords udtalelser i DR 2's Deadline 19. januar 2014 redegøre for deres vurdering af, hvorvidt det er sandsynligt, at statsministerens kommunikation på e-mail og telefon overvåges af en eller flere amerikanske efterretningstjenester, og for om de vil tage initiativ til at søge spørgsmålet afklaret?"

Samrådsspørgsmål AB:

"Vil ministrene redegøre for regeringens holdning til, at den amerikanske efterretningstjeneste NSA tilsyneladende overvåger e-mail-kommunikation og indsamler elektroniske adressebøger via bl.a. hotmail- og gmail-adresser over hele verden som omtalt bl.a. i Washington Post 15. oktober 2013. http://www.washingtonpost.com/world/national-security/nsa-collects-millions-of-email-address-books-globally/2013/10/14/8e58b5be-34f9-11e3-80c6-7e6dd8d22d8f_story.html"

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Pernille Skipper (EL).

Indledning

- Ligesom justitsministeren har jeg også afgivet skriftlige svar på en række spørgsmål fra Folketinget om emnet. Og som justitsministeren nævnte, deltog jeg også sammen med statsministeren og justitsministeren i en forespørgselsdebat om emnet den 30. januar 2014.

- Jeg vil derfor indlede med en forventningsafstemning: Mine svar på de stillede samrådsspørgsmål vil i sagens natur indeholde en række gentagelser af det, som jeg allerede har oplyst i svar på udvalgs spørgsmål og under forespørgselsdebatten.
- Dertil kommer - som justitsministeren også var inde på - at efterretningsspørgsmål hverken kan eller skal håndteres i det åbne rum. Det håndteres som udgangspunkt af efterretningstjenesterne, som holder regeringen og kontrolinstanserne informeret.
- Til netop det formål er der jo nedsat et særligt udvalg i Folketinget – Kontroludvalget – som har indseende med efterretningstjenesterne.
- Jeg vil også gerne indledningsvis gentage, hvad der tidligere er sagt, nemlig at Forsvarets Efterretningstjeneste ikke har grundlag for at antage, at der foregår ulovlige amerikanske efterretningsaktiviteter rettet mod Danmark.
- Inden jeg vender mig mod de stillede spørgsmål, vil jeg som minister for Forsvarets Efterretningstjeneste, som er Danmarks udenrigs- og militære efterretningstjeneste, knytte nogle bemærkninger til efterretningstjenestens arbejde.

- For at sikre Danmark og danske interesser og beskytte samfundet mod trusler er det åbenbart, at Danmark - lige som alle andre lande - har brug for velfungerende og effektive efterretningstjenester.
- FE har meget vigtige opgaver med bl.a. at medvirke til at forebygge og modvirke trusler mod Danmark og danske interesser og tilvejebringe det efterretningsmæssige grundlag for dansk udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik.
- Det betyder bl.a., at FE gennem sin efterretningsmæssige virksomhed skal identificere trusler mod Danmark og danske interesser. Det kan f.eks. være trusler i form af netværk eller andre aktører, der planlægger cyberangreb eller terrorangreb mod Danmark.
- Det betyder også, at FE bl.a. skal tilegne sig kendskab til andre aktørers virkelige hensigter med henblik på, at regeringen kan træffe udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitiske beslutninger baseret på et efterretningsmæssigt grundlag.
- Som forsvarsminister lægger jeg selvfølgelig også stor vægt på vores soldaters sikkerhed – det, tror jeg, vi alle gør.

- Jeg vil derfor også godt understrege, at efterretningsvirksomhed er nødvendigt for at gennemføre effektive militære operationer og for at sikre vores soldater bedst muligt.
- Efterretninger bidrager både til at klarlægge truslen mod vores soldater og til at identificere lovlige mål, men også til at danne et billede af det omkringliggende civile samfund. Det er samtidig nødvendige informationer, hvis vi skal leve op til den humanitære folkerets regler om distinktion og proportionalitet.
- De udviklinger og trusler, der kan have betydning for Danmarks sikkerhed, er i høj grad grænseoverskridende, og derfor er et nært samarbejde med efterretningstjenester i andre lande helt afgørende.
- Det gælder for eksempel i forbindelse med indsatsen mod terror- og cybertrusler.
- FE har derfor et tæt samarbejde med udenlandske partnere. En udenrigsefterretningstjeneste i et lille land som Danmark kan ikke selv dække alle områder og have en dyb viden om alle relevante forhold af betydning for Danmark. Selv de største landes efterretningstjenester har behov for støtte og bidrag fra andre for at danne det bedst mulige efterretningsbillede for deres kunder.

- FE's samarbejde med udenlandske partnere er helt afgørende nødvendigt for at FE kan varetage sine opgaver.
- Det er af stor betydning for vores alle sammens sikkerhed og tryghed.
- Jeg vil godt understrege, at FE's samarbejde med udenlandske efterretningstjenester selvfølgelig skal foregå inden for rammerne af dansk lovgivning.
- Lad mig i den forbindelse også nævne, at vi i Danmark som bekendt har et system, hvor både et uvildigt tilsyn og Folketinget fører kontrol på efterretningsområdet.
- Det uvildige tilsyn er tidligere blevet ført gennem af det såkaldte Wamberg-udvalg, der som følge af den nye lovgivning her fra årsskiftet er blevet erstattet af et nyt, styrket uvildigt tilsyn, nemlig Tilsynet med Efterretnings-tjenesterne.
- Samtidig har Folketinget i forbindelse med den nye lovgivning om efterretningstjenesterne besluttet at udbygge og styrke sin kontrol og indsigt på efterretningsområdet. Det indebærer blandt andet en pligt for regeringen til på anmodning fra Kontroludvalget at give oplysninger om efterretningstjenesternes virksomhed.

- Samlet set er der sket en styrkelse af kontrollen med efterretningstjenesterne.
- Samrådsspørgsmål Å vedrører Informations omtale af FNs klimatopmøde – COP15 – der blev holdt i Bella Centret i 2009.
- Der er - som også tidligere nævnt - ikke noget i artiklerne, som ændrer på, at vores efterretningstjenester ikke har oplysninger, der giver grundlag for at antage, at amerikanske efterretningsaktiviteter på ulovlig vis er rettet mod Danmark.
- Vores efterretningstjenester følger løbende de historier, der bringes i medierne, meget tæt og vurderer, hvad der er op og ned i de påstande og dokumenter, som bringes frem. Det sker blandt andet på baggrund af en god og tæt dialog med tjenester i andre lande.
- Dertil kommer selvfølgelig også, at FE selv indhenter oplysninger om, hvilke udenlandske aktører, der forsøger at spionere mod Danmark.
- Det er blandt andet på det grundlag, at vi fra regeringens og tjenesternes side kan stå ved de udtalelser, som bl.a. chefen for Forsvarets Efterretningstjeneste er kommet med – nemlig at vi ikke har grundlag for at an-

tage, at der foregår ulovlige amerikanske efterretningsaktiviteter rettet mod Danmark.

- For så vidt angår hvilken betydning for forhandlingsforløbet det eventuelt kan have haft, hvis oplysningerne i den pågældende artikel er korrekte, har jeg intet grundlag for at vurdere.
- Jeg vil derfor heller ikke kaste mig ud i spekulationer herom. Det vil jeg overlade til andre at vurdere.
- Samrådsspørgsmål AA handler om overvågning af statsministerens kommunikation på e-mail og telefon, og det spørgsmål har justitsministeren besvaret.
- Samrådsspørgsmål AB handler om påstået overvågning af e-mails over hele verden.
- I spørgsmålet refereres til en artikel i The Washington Post.
- Jeg kan forstå, at der i artiklen er en omtale af, at NSA - formentligt i overensstemmelse med amerikansk lovgivning - angiveligt har adgang til online kontaktlister.
- Jeg har ikke grundlag for at vurdere indholdet i den pågældende artikel.

- Jeg kan dog bemærke, at præsident Obama i sin tale om de amerikanske efterretningstjenester i januar adresserede en række de temaer, der har været rejst i debatten.
- I talen blev lagt vægt på balancen mellem på den ene side sikkerhedshensyn og på den anden side individets grundlæggende rettigheder og forholdet til nære allierede.
- Præsident Obama understregede vigtigheden af at sikre balance mellem mål og midler i efterretningstjenesternes arbejde, og at der ikke indsamles unødigt meget materiale – bare fordi man kan.
- Tak for ordet.